

- 1. V roce 1862 vznikla v českých zemích nejstarší domácí obchodní banka. Byla to...**
 - c) Vůbec nejstarší domácí obchodní akciovou bankou v českých zemích byla Moravská eskontní banka v Brně (Mährische Escompte Bank in Brünn), která se ustavila dne 23. 10. 1862. Ve svém podnikání byla inspirována nejméně významnější eskontně-depozitní bankou Rakouska Niederösterreichische Escompte-Gesellschaft.
- 2. Jak se nazýval státní peněžní ústav vzniklý v roce 1882, který se zaměřoval na sběr vkladů i od nejchudších vrstev obyvatelstva?**
 - b) Poštovní spořitelni úřad (Postsparkassen-Amt), nebo také jen krátce Poštovní spořitelna. Tento ústav zahájil svou činnost v lednu roku 1883 (zřízen v květnu 1882) s cílem poskytnout možnost spoření co nejširším vrstvám obyvatel. Jeho výhodou bylo, že hned od počátku disponoval rozsáhlou sítí poboček, neboť ty se otevřely u jednotlivých poštovních úřadů.
- 3. Vídeňský burzovní krach ukončil tzv. Gründerské období v Rakousku. V kterém roce k němu došlo?**
 - c) Ve druhé polovině 60. let 19. století došlo v Rakouském císařství (a následně Rakousko-Uhersku) k hospodářskému rozvoji. Toto období se proto nazývalo „zakladatelská doba“ (německy Gründerzeit). Jeho projevem byl vznik řady akciových společností a obchodních akciových bank. Postupně však příznivé podmínky vedly také k růstu spekulace, kdy nové společnosti byly zřizovány bez ohledu na potřeby ekonomiky a hlavním motivem jejich vzniku byl rostoucí kurs všech akcií. Přestože v Praze došlo k dílčímu útlumu na burze již v roce 1872, klíčovým datem se stal 9. květen 1873 (tzv. černý pátek), kdy došlo ke krachu na vídeňské burze. Poté propukla rozsáhlá hospodářská krize, která ovlivňovala ekonomiku Rakousko-Uherska až do konce 70. let 19. století.
- 4. Jak se jmenoval veřejnoprávní finanční ústav, jenž vznikl v roce 1864 s cílem pomoci zemědělskému podnikání?**
 - a) Po zrušení poddanství v roce 1848 došlo k rozvoji zemědělského podnikání a tím i k rozšíření poptávky po dlouhodobém zemědělském úvěru. K jejímu uspokojení začaly postupně vznikat na území Rakouska finanční ústavy, jež působily s garancí příslušné země. Pokud pomineme Haličský pozemkový úvěrní spolek, který vznikl již v roce 1841 a byl postaven na vzájemném ručení majitelů místních deskových statků, byla Hypoteční banka království Českého (Hypothekenbank des Königreiches Böhmen) vůbec prvním ústavem tohoto typu v habsburské monarchii (svou činnost zahájila 16. 1. 1865).
- 5. Jak se jmenovaly veřejnoprávní banky na Moravě, které plnily funkce Zemské banky království Českého a Hypoteční banky království Českého?**
 - c) S drobným zpožděním oproti Čechám vznikaly veřejnoprávní banky také v markrabství Moravském. Nejprve vznikla v roce 1876 Hypoteční banka markrabství Moravského a v roce 1896 Zemědělská banka markrabství Moravského (ta v podstatě kopírovala vzor Zemské banky království Českého). V roce 1922 byly obě instituce sloučeny, čímž vznikla jediná Hypoteční a Zemědělská banka moravská.
- 6. Od 2. poloviny 80. let 19. století se na českém venkově začaly prosazovat svépomocné peněžní ústavy s neomezeným ručením inspirované myšlenkami...**
 - a) Friedrich Wilhelm Raiffeisen (1818–1888) byl německý politik a národohospodářský myslitel, který se významně zasloužil o vznik prvních venkovských družstev, jež umožňovaly sběr vkladů a poskytování úvěrů členům. Od jiných záložen se lišily neomezeným ručením členů, neplacenými funkcionáři a zprvu i způsobem rozdělováním dosaženého zisku. První z nich vznikly na počátku 60. let 19. století v Německu. V českých zemích vznikla první raiffeisenka v roce 1886 v obci Horní Vrážné.
- 7. V Čechách od roku 1882 působily na venkově také okresní hospodářské záložny, které vznikly z původních...**
 - a) Předchůdci okresních záložen hospodářských vznikli na základě patentu Josefa II. z roku 1788 o vytvoření tzv. kontribučních fondů (obilních a peněžních). Přispívali do nich poddaní a spravovala je vrchnost. Cílem bylo vytvoření rezerv pro případ neúrody. Po zrušení poddanství přešla jejich správa na státní orgány. V průběhu 60. let 19. století se přetvořily na kontribuční záložny, které pak byly v Čechách na základě zemského zákona z roku 1882 vždy v rámci jednoho soudního okresu sloučeny do jedné okresní záložny hospodářské. Na Moravě k tomu nedošlo, a proto zde až do 40. let 20. století fungovaly finančně slabé kontribuční záložny.
- 8. Jak se nazývaly finanční ústavy, které daly podnět ke vzniku Živnostenské banky pro Čechy a Moravu v Praze?**
 - b) S růstem počtu a zároveň i finanční síly občanských záložen (Schulze-Delitzschova typu) se v průběhu 60. let 19. století začalo ukazovat, že potřebují organizační a finanční ústředí, zejména pokud mají jednat s centrální bankou. Z tohoto důvodu se již v roce 1865 sešli v Praze zástupci českomoravských záložen a zde se dohodli na vytvoření peněžního ústředí – budoucí Živnostenské banky pro Čechy a Moravu v Praze.
- 9. Jak se jmenovala veřejnoprávní banka zejména pro podporu komunálního úvěru, která začala působit v roce 1890?**
 - c) Zlepšení hospodářské situace Rakousko-Uherska i českých zemí se projevilo mimo jiné také v růstu peněžnictví českých zemí. S ohledem na finanční potřeby obcí a zároveň českého peněžního trhu byla v roce 1890 zřízena Zemská banka království Českého. Jejím úkolem bylo poskytovat se zemskou zárukou úvěry pro obce na výstavbu železnic nebo meliorací pozemků. Záhy se stala nejméně významnějším emisním ústavem v celém Rakousko-Uhersku.
- 10. Kde vznikla v roce 1857 nejstarší jazykově česká spořitelna v Čechách?**
 - a) Spořitelny, které vznikaly po vydání rakouského spořitelniho regulativu, byly úzce provázány se správou obcí. Proto často byly pod vlivem německých obyvatel a také jejich vedoucí orgány byly obsazovány Němci. Právě proto nebyly zprvu spořitelny mezi Čechy příliš populární. První nacionálně česká městská spořitelna tak vznikla až v roce 1857 v Plzni. K rozvoji spořitelny v českém prostředí došlo až v 70. a 80. letech 19. století, kdy po vídeňském burzovním krachu začaly být vnímány jako bezpečné instituce pro uložení úspor.

— Jak dobře znáš historii finančního systému?

SADA 2 – POZNÁMKY K OBDOBÍ 19. STOLETÍ

EXPERT

Místo pro poznámky
